

GASTON BACHELARD

Konteksty i interpretacje

GASTON BACHELARD

Konteksty i interpretacje

Pod redakcją
Marty Ples-Bęben

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego • Katowice 2020

Recenzent:
Marzena Karwowska

Spis treści

Wprowadzenie (<i>Marta Ples-Bęben</i>)	7
--	---

Konteksty

Gaston Bachelard	
Filozofia nauki Léona Brunschvicga	17
Teresa Castelão-Lawless	
Gaston Bachelard a francuskie środowisko naukowe i intelektualne	25
Kamila Morawska	
Myśl Gastona Bachelarda: interpretacje francuskiej krytyki i próba antropologicznej syntezy	37
Jean-Jacques Wunenburger	
Jung a francuska szkoła wyobrażenia: Gaston Bachelard i Gilbert Durand	57
Ilona Błocian	
Gilberta Duranda czytanie Bachelarda. Antropologiczne struktury wyobraźni	71
Ionel Bușe	
<i>Animus</i> i <i>anima</i> w pismach Gastona Bachelarda i Mircei Eliadego	81
Jean Libis	
Bachelard i melancholia. Cień Schopenhauera w filozofii Gastona Bachelarda	93

Interpretacje

François Dagognet	
Problem jedności	101
Maryvonne Perrot	
Bachelard i pojęcie metafizyki konkretnej	113
Stéphane Partiot	
Pojęcie czasu u Gastona Bachelarda	123
Henryk Chudak	
O nieco zapomnianej książce Bachelarda	133
Marta Ples-Bęben	
Wertykalność marzenia	145
Anton Vydra	
O wierze pewnego racjonalisty. Bachelard i jego „ateizm”	159

Bachelard w Polsce

Gaston Bachelard w piśmiennictwie polskim (oprac. <i>Marta Ples-Bęben</i>)	183
Podstawy przekładów zamieszczonych w książce	199
Książki Gastona Bachelarda	201
Wybrane obcojęzyczne prace poświęcone filozofii Bachelarda	203
Noty o Autorach	207
Indeks osobowy	211
Indeks rzeczowy	219
Résumé	227
Summary	229

Wprowadzenie

Zgodnie z trafnym określeniem Georges'a Canguilhema, Gaston Bachelard był zarazem „l'homme du poème” i „l'homme du théorème”; człowiekiem poematu i człowiekiem teorematu¹. Można dyskutować o relacji między dwoma wątkami Bachelardowskiej myśli, stawiając na przykład pytanie, czy jego filozofia nauki i filozofia wyobraźni poetyckiej wzajemnie się uzupełniają, czy też może raczej są względem siebie równoległe i ustanawiają dwie odrębne filozofie. Badacze twórczości Bachelarda stawiali i wciąż stawiają pytanie o złożoność i jedność myśli, notabene dochodząc w swych analizach do odmiennych wniosków².

¹ Por. G. CANGUILHEM: *Préface*. W: *Gaston Bachelard. L'homme du poème et du théorème. Colloque du centenaire*. Dijon 1984, s. I–II. O dwutorowości zainteresowań filozofa następująco pisze Damian Leszczyński: „z równą swobodą rozprawia o teorii względności, mechanice kwantowej, pomysłach Diraca i Louisa de Broglie, jak o surrealizmie Bretona, bestiariuszu Lautréamonta i utworach Novalisa”. D. LESZCZYŃSKI: *Gaston Bachelard*. W: D. LESZCZYŃSKI, K. SZLACHCIC: *Wprowadzenie do francuskiej filozofii nauki. Od Comte'a do Foucaulta*. Wrocław 2003, s. 175.

² Ilona Błocian, opowiadająca się za tezą, zgodnie z którą filozofia nauki i filozofia wyobraźni Bachelarda są jedynie pozornie pęknięte, następująco systematyzuje te rozważania: „Można wyróżnić trzy stanowiska odnoszące się do tych dwóch pól zainteresowań: 1) filozofia Bachelarda jest niejako »pęknięta« na dwie niewiele ze sobą mające wspólne części – jedną poświęconą nauce, a drugą wyobraźni, szczególnie wyobraźni poetyckiej; 2) filozofia Bachelarda składa się z dwóch komplementarnych wobec siebie części (Leszczyński 2002); 3) dzieło Bachelarda przenika głęboka jedność (Margolin 1974; Wunenburger 2011). Badanie kształtowania się umysłu naukowego niejako »musiało« zakończyć się projektem dotarcia do tego, co leży poza wiedzą obiektywną (Leszczyński 2009)”. I. BŁOCIAN: *Obrazy matrycowe, obrazy mityczne w filozoficzno-antropologicznym ujęciu Junga, Bachelarda, Duranda oraz Wunenburgera*. W: *Czy obrazy rządzą ludźmi?*. Red. A. KAMPKA, A. KIRYJOW, K. SOBCZAK. Warszawa

Niezależnie od tego, po której stronie sporu o jedność/dwoistość tej filozofii opowiemy się jako czytelnicy Bachelarda, musimy uznać istotny wpływ, jaki wywarł on w każdym z badanych przez siebie obszarów. Jako filozof nauki teoriom opartym na założeniu ciągłości poznawczej przeciwstawił dyskontynuacyjną teorię poznania, wraz z charakterystycznym dla niej pojęciem przeszkody epistemologicznej oraz wskazaniem na zerwanie i negację jako podstawowe kategorie determinujące aktywność rozumu. Jego tezy teoriopoznawcze znacząco wpłynęły między innymi na tak dalece różniących się filozofów, jak Georges Canguilhem, Michel Foucault czy Louis Althusser.

W swej filozofii wyobraźni wypracował natomiast teorię wyobrażenia i obrazu zakorzenioną w antropologii inspirowanej psychologią analityczną Carla Gustava Junga, psychoanalizą Sigmunda Freuda i fenomenologią. Jego cykl psychoanalizy żywiołów, rozważania nad poetyką przestrzeni oraz marzenia i pozostałe prace spod znaku filozofii wyobraźni stały się istotnym punktem odniesienia dla wielu badaczy, także tych, których zainteresowania wykraczają poza filozofię. Wielkim uczniem i następcą Bachelarda był Gilbert Durand, twórca projektu archetypologii ogólnej: swoistej mapy antropologicznych struktur wyobraźni i antropologicznych przepływów (*les trajets anthropologiques*) zachodzących między porządkiem indywidualnym (subiektywnym) i tym, co uniwersalne (obiektywne), stale dokonujących się w obszarze uniwersum symbolicznego i określających jego dynamizm. Celem Durandowskiej antropologii wyobraźni symbolicznej jest wpisanie w owe struktury całości wyobrażeń składających się na życie kultury. Prace Duranda, a także jego współpracowników i kontynuatorów jego badań, wśród których można wymienić Jeana-Jacques'a Wunenburgera, Philippe'a Waltera czy Michela Maffesolego dowodzą, że filozofia Bachelarda pozostaje dla interdyscyplinarnych badań nad wyobraźnią symboliczną ważnym punktem wyjścia³.

Zapoczątkowane przez Bachelardowską filozofię wyobraźni i kontynuowane przez Duranda studia nad symboliką i obrazowością zyskały swe umocowanie instytucjonalne. W 1966 roku, na Uniwersytecie Stendhala w Grenoble, Gilbert Durand, Paul Deschamps i Léon Cellier utworzyli Centre de Recherche sur l'Imaginaire (CRI). Odwołując się do filozofii wyobraźni Bachelarda, badań mito- i religioznawczych Mircei Eliadego oraz wyników prac Duranda, CRI

2017, s. 143. W niniejszym tomie kwestia jedności/dwoistości filozofii Bachelarda pojawia się w artykułach Kamili Morawskiej oraz François Dagogneta.

³ Szerzej na temat instytucji oraz badaczy kontynuujących badania zapoczątkowane przez Gilberta Duranda, por. M. KARWOWSKA: *Antropologia wyobraźni twórczej w badaniach literackich. Świat wyobrażony Brunona Schulza*. Łódź 2015, s. 55–81.

prowadziło⁴ interdyscyplinarne studia, za swój cel badawczy uznając „skupienie różnych dziedzin nauki o człowieku i kulturze wokół badań poświęconych obrazom, symbolom oraz wyobrażeniom społecznym”⁵. W kolejnych latach, zarówno we Francji, jak i poza jej granicami, powstały kolejne, współpracujące z CRI centra studiów nad wyobraźnią⁶, a w 2012 roku komitet utworzony przez Corina Brage, Philippe’a Waltera i Jeana-Jacques’a Wunenburgera zainicjował w klużańskim Uniwersytecie Babeş-Bolyai działalność Centre de Recherches Internationales sur l’Imaginaire (CRI2i). CRI2i kładzie nacisk na umiędzynarodowienie studiów nad wyobraźnią symboliczną, realizowane we współpracy z kilkudziesięcioma ośrodkami z całego świata⁷. Do sieci badawczej CRI2i należy między innymi utworzone w 2017 roku we Wrocławiu Towarzystwo Bachelardowskie „Mythopoeia”, któremu przewodniczy Ilona Błocian.

Niezależnie od rozwoju interdyscyplinarnych studiów nad wyobraźnią, sama filozofia Bachelarda nieustająco budzi żywe zainteresowanie. Działaniami na rzecz poszerzania kręgu oddziaływania jego twórczości w wymiarze instytucjonalnym zajmuje się Association Internationale Gaston Bachelard (AIGB), towarzystwo naukowe skupiające naukowców z całego świata oraz inne osoby zainteresowane dziełem Bachelarda. AIGB zostało założone w Bar-sur-Aube⁸ w 1984 roku, czyli w setną rocznicę urodzin filozofa, pod nazwą Association des Amis de Gaston Bachelard. Obecnie funkcję prezydenta AIGB pełni Jean-Jacques Wunenburger, natomiast wiceprezydentem towarzystwa jest Jean Libis. Wśród licznych aktywności AIGB można wskazać organizację konferencji i wykładów oraz cyklicznego konkursu na pracę magisterską i doktorską poświęconą filozofii Bachelarda, informowanie o nowych inicjatywach i wydarzeniach, udostępnianie archiwaliów oraz opracowań naukowych, a także publikację rocznika zawierającego zarówno dokumenty (na przykład listy i wspomnienia), jak i artykuły naukowe⁹.

⁴ Obecnie CRI, wraz z Laboratoire de Sociologie de Grenoble Émotion, Médiation, Culture, Connaissance, współtworzy nową strukturę: centrum badawcze „Imaginaire et Socio-Anthropologie” (ISA), którego badacze kontynuują interdyscyplinarne badania nad wyobrażeniem. <http://litt-arts.univ-grenoble-alpes.fr/fr/composantes-scientifiques/isa/isa-imaginaire-et-socio-anthropologie-62809.kjsp> (dostęp: 28.10.2020).

⁵ <http://cri.univ-grenoble-alpes.fr/fr/presentation/presentation-centre-de-recherche-sur-l-imaginaire-81934.kjsp?RH=U3CRI> (dostęp: 28.10.2020). Jeżeli nie zaznaczono inaczej, tłumaczenie własne autorki artykułu.

⁶ Por. <http://cri.univ-grenoble-alpes.fr/fr/presentation/parteneriats-et-collaborations/> (dostęp: 28.10.2020).

⁷ Por. <https://www.ufrgs.br/cri2i/adherents/> (dostęp: 28.10.2020).

⁸ Rodzinna miejscowość Bachelarda.

⁹ Por. <https://gastonbachelard.org/>. Spisy treści ukazującego się od 1999 roku rocznika „Bulletin Gaston Bachelard” są dostępne na podstronie: <https://gastonbachelard.org/bulletin/> (dostęp: 28.10.2020).

Warto również wspomnieć o współpracującym z AIGB Centre Bachelard de Recherche sur l'Imaginaire et la Rationalité, utworzonym w 1997 roku na Uniwersytecie Burgundzkim w Dijon. Centre Bachelard przeprowadza wiele inicjatyw, spośród których chciałabym wyróżnić wydawane od 1998 roku czasopismo „Cahiers Gaston Bachelard”. Dotychczas ukazało się szesnaście tomów, w większości tematycznych, między innymi: *Bachelard et les arts* (2002), *Bachelard et l'écriture* (2003), *Bachelard et la psychanalyse* (2004), *Bachelard et la physique* (2005), *Bachelard et la phénoménologie* (2006), *Bachelard et la pensée allemande* (2010), *Sciences, imaginaire, représentation: le bachelardisme aujourd'hui* (2012), *Bachelard et Canguilhem* (2016)¹⁰. Zamierzeniem serii „Cahiers Gaston Bachelard” jest możliwie najszerze ujęcie filozofii Bachelarda z uwzględnieniem kontekstów, w które wpisuje się zarówno jego filozofia wyobraźni, jak i prowadzone przezeń studia nad poznaniem naukowym. Dodajmy, że w „Cahiers Gaston Bachelard” publikują badacze z całego świata, wykazując tym samym tak uniwersalność problematyki podejmowanej przez Bachelarda, jak i jej aktualność i żywotność.

Również najnowsze inicjatywy podjęte w środowisku badaczy bachelardowskiej myśli są imponujące i niezwykle cenne. Pierwszą z nich jest opracowanie krytycznej edycji dzieł Bachelarda, które od 2020 roku będą ukazywały się w wydawnictwie Presses Universitaires de France¹¹. Druga inicjatywa to publikacja półrocznika o trójjęzycznej nazwie „Bachelard Studies/Études Bachelardiennes/Studi Bachelardiani”. Począwszy od 2020 roku, działając pod patronatem wydawnictwa Mimesis, międzynarodowy zespół redakcyjny wydaje i udostępnia w formule open access¹² numery tematyczne. Problematykę pierwszego numeru, redagowanego przez Jeana-Philippe'a Pierrona, profesora na Université Lyon 3 Jean Moulin, określa pytanie, czy Bachelarda można uznać za myśliciela ekologicznego.

Celem książki, którą Czytelnik trzyma w ręku, jest zaprezentowanie wyboru studiów nad filozofią Bachelarda opublikowanych przez badaczy z różnych krajów w ramach żywo rozwijającego się bachelardowskiego i postbachelardowskiego nurtu refleksji oraz wpisanie w ten nurt artykułów polskich badaczy twórczości Bachelarda. Choć w żadnym razie nie można powiedzieć, że Bachelard pozostaje w Polsce nieznany (obecność tekstów Bachelarda w Polsce oraz wielokierunkowość polskiej recepcji jego filozofii

¹⁰ Spisy treści poszczególnych tomów „Cahiers Gaston Bachelard” są dostępne pod następującym adresem: http://tristan.u-bourgogne.fr/CGC/publications/Centre_Bachelard/recherches_bachelardiennes.html (dostęp: 28.10.2020).

¹¹ W 2020 ukazały się dwie rozprawy: G. BACHELARD: *Le nouvel esprit scientifique*. Oprac. V. BONTEMPS. Paris 2020 oraz G. BACHELARD: *La poétique de l'espace*. Oprac. G. HIERONIMUS. Paris 2020.

¹² Por. <https://www.mimesisjournals.com/ojs/index.php/bachelardstudies/index> (dostęp: 09.11.2019).

dokumentuje zamykająca książkę bibliografia), to wciąż wiele ważnych prac – tak autorstwa samego Bachelarda, jak i innych badaczy bądź komentujących jego filozofię, bądź ją kontynuujących – jest znane jedynie specjalistom. Książka *Gaston Bachelard. Konteksty i interpretacje* ma wypełnić tę lukę, akcentując jednocześnie obecność polskich badań nad bachelardyzmem.

Książkę podzielono na dwie części. Pierwszą, zatytułowaną *Konteksty*, otwiera wspomnienie Bachelarda o Léonie Brunschvicgu – neokrytycyście, badaczu zjawisk kultury w ich dziejowym rozwoju – pod którego kierunkiem Bachelard napisał rozprawę doktorską. Przede wszystkim jest to wspomnienie o humaniście, który wybrał życie inteligencji jako swe przeznaczenie. Można zresztą powiedzieć, że tak zarysowana postawa duchowa była wspólna obydwu myślicielom. Łączyła ich także filozoficzna refleksja nad dziejami nauki, którą uprawiali w czasach przełomowych teorii wprowadzających nową myśl zarówno do nauki, jak i do filozofii. Ten kontekst oraz kierunki francuskiej recepcji nowych teorii naukowych omawia Teresa Castelão-Lawless w artykule *Gaston Bachelard a francuskie środowisko naukowe i intelektualne*. Z kolei Kamila Morawska (*Myśl Gastona Bachelarda: interpretacje francuskiej krytyki i próba antropologicznej syntezy*), rozważa filozofię Bachelardowską w jej wymiarze antropologicznym, skupiając się między innymi na problemie jedności/dualności filozofii Bachelarda jako przekładającym się na problem jedności/dualności człowieka. Autorka analizuje także wybrane interpretacje Bachelardowskiej myśli, między innymi Dominique’a Lecourta, Andrégo Parinauda, François Dagogneta.

W artykułach Ilony Błocian i Jeana-Jacques’a Wunenburgera filozofia wyobraźni Bachelarda została zestawiona z antropologią Gilberta Duranda. I. Błocian (*Gilberta Duranda czytanie Bachelarda. Antropologiczne struktury wyobraźni*) analizuje Durandowską archetypologię strukturyzującą całość świata wyobrażeń jako twórczą kontynuację Bachelardowskiej filozofii wyobraźni. Z kolei J.J. Wunenburger (*Jung a francuska szkoła wyobrażenia: Gaston Bachelard i Gilbert Durand*) odnosi te dwie próby odczytania symbolicznego uniwersum do psychoanalizy Carla Gustava Junga, do której zarówno Bachelard, jak i Durand *explicitie* się odwoływali. Wątek jungowski pojawia się także w artykule „*Animus*” i „*anima*” w pismach Gastona Bachelarda i Mircei Eliadego Ionela Bușe, którego autor interpretuje i porównuje dwa odczytania Jungowskich archetypów dwupłciowości. Pierwszą część książki zamyka autoreferat rozprawy doktorskiej Jeana Libisa (*Bachelard i melancholia. Cień Schopenhauera w filozofii Gastona Bachelarda*), śledzącego mroczne ślady melancholii w twórczości Bachelarda, którą zwykle się postrzegać przede wszystkim w świetle jej pozytywnego, optymistycznego wydźwięku. Jak wykazuje Jean Libis, podążający za Bachelardowskimi odwołaniami do Schopenhauera, wnikliwemu czytelnikowi dzieł filozofa ukazać się jednak także ich cienie.

Drugą część książki zatytułowaną *Interpretacje* otwiera artykuł François Dagogneta *Problem jedności*, którego autor podejmuje próbę odpowiedzi na pytanie, czy w odniesieniu do myśli Bachelarda powinno się mówić o jednej, spójnej filozofii, czy też raczej o jej dwóch rozłącznych wątkach – naukowym i poetyckim. Tak odróżnione wątki przenikają się w kolejnym tekście (*Bachelard i pojęcie metafizyki konkretnej*), w którym Maryvonne Perrot bada relację konkretności i abstrakcji, odnajdując „metafizykę konkretności” zarówno w Bachelardowskiej refleksji filozoficzno-naukowej, jak i w jego filozofii wyobraźni.

Wśród *Interpretacji* zamieszczono również analizy Stéphane’a Partiota poświęcone Bachelardowskiemu ujęciu czasu (*Pojęcie czasu u Gastona Bachelarda*) oraz artykuł Henryka Chudaka *O nieco zapomnianej książce Bachelarda*, którego autor rozważa wybrane wątki *La terre et les rêveries du repos*, ostatniej części cyklu psychoanalizy żywiołów. Tę część książki zamykają dwa artykuły: Marty Ples-Bęben (*Wertykalność marzenia*), odnoszącej istotną dla Bachelardowskiej filozofii wyobraźni kategorię wertykalności do czasu, przestrzeni i ruchu marzenia, oraz Antona Vydry (*O wierze pewnego racjonalisty. Bachelard i jego „ateizm”*). A. Vydra podejmuje próbę potwierdzenia lub odrzucenia wiary Bachelarda na podstawie jego tekstów. Można powiedzieć, że stosuje wobec Bachelarda jego własną, psychoanalityczną metodę lektury. W ostatniej części książki zamieszczono bibliografię, odsyłającą do przekładów prac Bachelarda na język polski oraz do polskojęzycznych analiz poświęconych jego filozofii.

Zamierzeniem niniejszego tomu jest zestawienie artykułów potwierdzających zarówno wieloaspektowość filozofii Gastona Bachelarda, jak i jej aktualność. Wielość nowych odczytań Bachelardowskiej myśli, ukazujących się tak w Polsce, jak i za granicą potwierdza, że zarówno filozofia nauki, wraz z wprowadzonymi przez Bachelarda pojęciami nowego umysłu naukowego, nowej racjonalności czy przeszkód epistemologicznych, jak i filozofia wyobraźni poszukująca metody adekwatnie uchwytyjacej istotę marzenia i obrazu, są wciąż aktualnym punktem odniesienia dla filozoficznych badań¹³.

¹³ Oto niektóre spośród najnowszych publikacji książkowych poświęconych filozofii Bachelarda: F. PALOMBI: *Elogio dell’astrazione. Gaston Bachelard e la filosofia della matematica*. Milano 2017; *Adventures in Phenomenology. Gaston Bachelard*. Red. E. RIZO-PATRON, E.S. CASEY, J.M. WIRTH. New York 2017; *Bachelard et l’avenir de la culture. Du surrationalisme à la raison créative*. Red. De V. BONTEMPS. Paris 2018; *Il Senso della Tecnica. Saggi su Bachelard*. Red. P. DONATIello, F. GALOFARO, G. IENNA. Bologna 2018; C. ALUNNI: *Spectres de Bachelard. Gaston Bachelard et l’École surrationaliste*. Paris 2018; R. BOCCALI: *Collezioni Figurati. La dialettica delle immagini in Gaston Bachelard*. Milano 2018; „Cahiers Gaston Bachelard” (*L’interprétation des images. Hommage à Maryvonne Perrot*) 2018, no. 15, „Bulletin Gaston Bachelard” (*Gaston Bachelard et la critique littéraire*) 2018, no. 20; I. BŁOCIAN, K. MORAWSKA, M. PLES-BĘBEN: *Gaston Bachelard i filozofie obrazu. Psychologiczne i społeczno-polityczne aspekty obrazowości*. Wrocław 2018;

Z całą pewnością książka nie wyczerpuje ani kontekstów, w które wpisuje się twórczość Bachelarda, ani problemów związanych z jego myślą. Niezależnie jednak od tematów, które zostały pominięte – można tu wymienić na przykład relację filozofii Bachelarda do fenomenologii, jego stosunek do kartezjanizmu czy wielokierunkową recepcję jego filozofii nauki – żywię nadzieję, że zainteresuje ona polskiego czytelnika i wzbogaci rodzime dyskusje poświęcone kwestiom, które Bachelard bądź wprowadził do filozofii, bądź istotnie rozwinął.

A. ALISON: *Epistémologie et esthétique de l'espace chez Gaston Bachelard*. Milano–Paris 2019, J.M. WAVELET: *Gaston Bachelard, l'inattendu. Les chemins d'une volonté*. Paris 2019, É. THOUVENEL: *Gaston Bachelard et le problème cinema*. Milano–Paris 2020.

Marta Ples-Bęben
Uniwersytet Śląski w Katowicach
 <https://orcid.org/0000-0003-4281-9957>

Noty o Autorach

Ilona Błocian – doktor habilitowana, profesor Uniwersytetu Wrocławskiego. Związana z Instytutem Filozofii i Instytutem Socjologii UWr. Ostatnie publikacje: *Władza wyobraźni. Z problematyki antropologii obrazu* (współred., współaut., 2017), *Contemporary Influences of C.G. Jung's Thought* (współred., współaut. 2018), *Gaston Bachelard i filozofie obrazu* (współaut., 2018) i *C.G. Jung – myśl i krytyka społeczna* (aut., 2018). Główne zainteresowania badawcze: antropologia filozoficzna, socjologia kultury, historia idei nieświadomości, historia psychoanalizy, badania nad mitem, filozofie obrazu. Jedna z założycieli Towarzystwa Bachelardowskiego działającego w sieci towarzystw Centre de Recherches Internationales sur l'Imaginaire (CRI 2i). Nowy projekt badań: historia pojęcia archetypu i jego związek z pojęciem obrazu i obrazu matrycowego oraz filozoficzne i socjologiczne ujęcia obrazu.

Ionel Bușe – profesor filozofii na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu w Krajowej. Tłumacz, pisarz, dramaturg. Założyciel i dyrektor Centrului de Studii asupra Imaginarului și Raționalității „Mircea Eliade”, redaktor naczelny przeglądu „Symbolon”. Autor licznych publikacji poświęconych problematyce mitu i symbolu, zwłaszcza w odniesieniu do badań Gastona Bachelarda oraz Mircei Eliadego, między innymi książek: *Du logos au mythos* (Paris 2008), *Mythes populaires dans la prose fantastique de Mircea Eliade* (Paris 2013) i *Gaston Bachelard, une poétique de la lecture* (Paris 2014).

Teresa Castelão-Lawless – profesor filozofii Grand Valley State University. Jej zainteresowania naukowe koncentrują się wokół historii, filozofii i socjologii nauki oraz techniki. W swych badaniach analizuje epistemologię i filozofię nauki Gastona Bachelarda. Autorka książki *Gaston Bachelard et les études critiques de la science* (Paris 2010) oraz licznych artykułów poświęconych francuskiej filozofii nauki.

Henryk Chudak – emerytowany profesor zwyczajny. Wieloletni kierownik Zakładu Literaturoznawstwa Francuskiego i dyrektor Instytutu Romanistyki Uniwersytetu Warszawskiego, członek Komitetu Nauk o Literaturze PAN. Autor prac z zakresu historii literatury francuskiej XIX i XX wieku oraz komparatyki interdyscyplinarnej (Mme de Staël, Wiktor Hugo, symbolizm, Apollinaire, Romains, Reverdy, Cendrars, Breton, Éluard, Cocteau, Mandiargues); historii i teorii badań literackich (bergsonizm w krytyce literackiej, badania tematyczne, teorie Bachelarda, Szkoła Genewska, krytyka fenomenologiczna i psychoanalityczna).

François Dagognet – profesor filozofii, doktor nauk medycznych o specjalizacji neuropsychiatrycznej, zdobył także wykształcenie w zakresie geologii i chemii. Te rozległe zainteresowania znajdują odzwierciedlenie w jego badaniach i publikacjach. W swych badaniach zajmował się filozofią i historią nauki, epistemologią, a także etyką i estetyką sztuki współczesnej. Wykładał na uniwersytetach Lyon III oraz Paris I. Zmarł w 2015 roku. Wybrane publikacje: *La Raison et les remèdes* (Paris 1964), *Le Catalogue de la Vie* (Paris 1970), *Gaston Bachelard* (Paris 1972), *Philosophie de l'image* (Paris 1984), *Rematéraliser* (Paris 1985), *La Maîtrise du vivant* (Hachette, 1988), *Canguilhem, philosophe de la vie* (Paris 1997).

Jean Libis – doktor filozofii, pisarz. Wiceprezydent Association Internationale Gaston Bachelard. Współautor książki *Gaston Bachelard. Un rationaliste romantique* (Dijon 1997), autor rozprawy *Gaston Bachelard ou la solitude inspirée* (Paris 2007) oraz innych publikacji na temat filozofii Bachelarda. Jest także autorem powieści oraz esejów poświęconych problematyce obrazu i wyobraźni, między innymi: *Le mythe de l'androgynie* (Paris 1980), *L'eau et la mort* (Dijon 1983), *La musique et l'hiver* (Paris 1985), *La bibliothèque* (Paris 2000), *Automnes* (2019).

Kamila Morawska – doktor filozofii, wykładowczyni Karkonoskiej Państwowej Szkoły Wyższej w Jeleniej Górze, członkini i sekretarz Towarzystwa Bachelardowskiego „Mythopoeia”. Autorka prac poświęconych filozofii Gastona Bachelarda, między innymi I. Błocian, K. Morawska, M. Ples-Bęben: *Gaston Bachelard i filozofie obrazu. Psychologiczne i społeczno-polityczne aspekty obrazowości* (Wrocław 2018). Jej zainteresowania badawcze koncentrują się wokół francuskiej filozofii podmiotu, kategorii wyobraźni i pojęcia obrazu.

Stéphane Partiot – pisze obecnie pracę doktorską z zakresu literatury współczesnej na uniwersytecie Paris VII, pracuje także jako nauczyciel w liceum. Jego aktualne zainteresowania badawcze koncentrują się wokół poezji renesansu.

Marta Ples-Bęben – doktor filozofii, adiunkt w Instytucie Filozofii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Członkini Association Internationale Gaston Bachelard oraz Towarzystwa Bachelardowskiego „Mythopoeia”. Członkini Komitetu Naukowego czasopisma „Bachelard Studies/Études Bachelardiennes/Studi Ba-

chelardiani”. Autorka i tłumaczka publikacji poświęconych francuskiej filozofii współczesnej oraz recepcji fenomenologii w Polsce. Współautorka książki *Gaston Bachelard i filozofie obrazu. Psychologiczne i społeczno-polityczne aspekty obrazowości* (Wrocław 2018).

Maryvonne Perrot – profesor filozofii, była dziekan UFR Lettres et Philosophie Uniwersytetu Burgundzkiego. Od 1999 roku dyrektor Centre Bachelard de Recherche sur l’Imaginaire et la Rationalité, utworzonego w 1997 roku w Dijon. Redaktor naczelna „Cahiers Gaston Bachelard”, związana z czasopismem od początku jego istnienia. Zmarła w 2016 roku. Najważniejsze publikacje: *L’homme et la métamorphose* (Paris 1979), *S. Kierkegaard. L’exception* (Québec 1989), *Bachelard et la poétique du temps* (Frankfurt am Main 2000).

Jean-Jacques Wunenburger – profesor filozofii na Uniwersytecie Jean Moulin Lyon III. Od 2009 roku pełni funkcję prezydenta Association Internationale Gaston Bachelard, a także prezydenta Association des Amis de Gilbert Durand. Doktor *honoris causa* uniwersytetów w Bukareszcie i w Krajowej. Wraz z Renato Boccalim stoi na czele półrocznika „Bachelard Studies/Études Bachelardiennes/Studi Bachelardiani”. W swych badaniach analizuje struktury i funkcje obrazów, symboli i mitów w ich relacjach z racjonalnością filozoficzną (epistemologią, estetyką i etyką), naukową i kulturową. Autor licznych publikacji poświęconych tej problematyce, między innymi książek: *La fête, le jeu et le sacré* (Paris 1977), *La Raison contradictoire* (Paris 1990), *La vie des images* (Strasbourg 1995), *Philosophie des images* (Paris 1997), *Imaginaires du politique* (Paris 2001), *Imaginaires et rationalité des médecines alternatives* (Paris 2006), *Gaston Bachelard. Poétique des images* (Paris 2012). W Polsce ukazały się artykuły jego autorstwa, a także książka *Filozofia obrazów* (Gdańsk 2012).

Anton Vydra – docent filozofii na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu w Trnawie. Założyciel czasopisma filozoficznego „Ostium”. Autor książek *Bdelé snenie. Komentár k Bachelardovmu Plameňu sviece* (Trnava 2012) i *Gaston Bachelard a filozofia pohľadu* (Trnava 2012), a także innych publikacji poświęconych filozofii francuskiej, między innymi takim postaciom jak Maurice Merleau-Ponty i Georges Canguilhem.

Indeks osobowy

- Abel Niels Henrik 18
Abramowicz Maciej 45, 75, 80, 192
Ajdukiewicz Kazimierz 196
Alison Aurosa 13, 204
Althusser Louis 8, 37
Alunni Charles 12
Amsterdamski Stefan 187
Apollinaire Guillaume 138, 208
Artaud Antonin 138
Arystoteles 130
Aspel Alexandre 143
Augustyn Władysław 188
Augustyn z Hippony 170
- Bachelard Jeanne zob. Rossi Jeanne
Bachelard Susanne 39
Baczko Bronisław 188
Balzac Honoré de 86, 90, 139
Barsotti Bertrand 204
Baudelaire Charles 29, 128
Baudouin Charles 153
Bataille Georges 126
Baum Vicki 138
Belting Hans 54
Benda Julien 31
Bergson Henri 25, 28, 29, 30, 31, 33,
48, 72, 73, 94, 101, 123, 124, 125, 128,
129, 130, 146, 147, 169, 193, 204
Bertrand Joseph 18, 19
Bęben Dariusz 179
- Białoszewski Miron 191
Biely Andriej 138
Biezunski Michel 26
Blake William 138
Błocian Ilona 5, 7, 9, 11, 12, 72, 76, 78,
155, 187, 193, 194, 196, 197, 207, 208
Błońska Wanda 183
Błoński Jan 39, 188, 189
Bobrowska Karolina 123, 146
Boccali Renato 13, 209
Bohr Niels 27, 33, 34
Bolyai János 26
Bonicalzi Francesca 157
Bontemps Vincent 10, 12, 204
Bordeaux Henry 134
Bornstein Benedykt 127
Bosco Henri 104
Bourges Élémir 139
Bousquet Joë 117, 138
Braga Corin 9
Brasse Rafał 196, 197
Bréhier Émile 30
Breton André 7, 208
Brochard Victor 29
Brogie Louis de 7, 26, 30
Brogowski Leszek 84, 95, 103, 119,
152, 173, 186, 191
Brooke Roger 76, 77
Brunschvicg Léon 5, 11, 17–23, 25, 26,
30, 31, 33, 199

- Bryl Mariusz 54
 Brzozowski Jerzy 128
 Buczyńska-Garewicz Hanna 193
 Bulcão Marly 113, 199, 203, 204
 Burzyńska Anna 153
 Buşe Ionel 5, 11, 81, 199, 207
 Butrym Stanisław 27
 Bytniewski Paweł 195, 197
- Canguilhem Georges 7, 8, 10, 40, 48,
 108, 192, 195, 204, 208, 209
 Cariou Marie 204
 Caroll Louis zob. Dodgson Charles Lu-
 twidge
 Casey Edward S. 12
 Cassirer Ernst 54
 Castelão-Lawless Teresa 5, 11, 25,
 199, 207
 Cavaillès Jean 19
 Cellier Léon 8
 Cendrars Blaise (właśc. Frédéric-Louis
 Sauser) 208
 Chachulski Tomasz 195
 Chagall Marc 161, 174, 175, 176, 177,
 179
 Char René 128
 Charcot Jean-Martin 29
 Chazal Gérard 203
 Chesterton Gilbert Keith 159
 Chevalley Catherine 33
 Chimisso Cristina 204
 Christofides Constantine G. 143
 Chudak Henryk 6, 12, 39, 102, 107,
 108, 133, 150, 164, 166, 183, 184, 188,
 189, 190, 208
 Chwedeńczuk Bohdan 38, 190
 Cichowicz Stanisław 80
 Claudel Paul 138
 Cocteau Jean 208
 Comte Auguste 7, 29, 101, 114, 116,
 193
 Copleston Frederic 38, 190
 Corbin Henry 66, 81
 Corti José (pisarz) 166
 Cournot Antoine Augustin 29
- Courtine Jean-François 171
 Courtois Martine 204
 Czarkowski Józef 185, 190
 Czeiz Anastazja 195
 Czerniak Stanisław 189
- Dagognet François 6, 8, 11, 12, 46, 57,
 102, 160, 199, 204, 208
 Damien Robert 204
 Dąbrowski Stanisław 189
 Derrida Jacques 53
 Descartes René (Kartezjusz) 44, 51, 53,
 62, 63, 73, 101, 119
 Deschamps Paul 8
 Deshayes Marius-Luis 187
 Desjardins Paul 23
 Desoille Robert 140, 153, 154, 156, 158
 Diderot Denis 93
 Dilthey Wilhelm 25
 Diogenes Laertios 127
 Dirac Paul 7, 26, 27
 Dodgson Charles Lutwidge (Louis Ca-
 roll) 26
 Dolata Kamila zob. Morawska Kamila
 Domański Piotr 157
 Donatiello Paola 12
 Dubik Adam 190, 191, 192, 193, 194
 Dufrenne Mikel 96
 Duhamel Georges 134
 Duhem Pierre 26, 29, 31, 33, 34
 Dühning Eugen 26
 Durand Gilbert 5, 7, 8, 44, 45, 46, 54,
 57, 58, 59, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69,
 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79,
 80, 81, 157, 158, 190, 192, 194, 196,
 199, 209
 Dybel Paweł 53, 54
- Einstein Albert 26, 27, 28, 31, 34, 125
 Eliade Mircea 5, 8, 11, 66, 68, 81, 86,
 87, 88, 89, 90, 91, 92, 194, 199, 207
 Éluard Paul 138, 208
 Empedokles z Akragas 97, 165, 167,
 171
 Epikur z Samos 127, 130

- Falicka Krystyna 45, 71, 76, 157, 192
 Favez-Boutonier Juliette 63
 Fechner Gustav Theodor 43
 Fichte Johann Gottlieb 42
 Filloux Jean-Pierre 95
 Flocon Albert (właśc. Albert Mentzel)
 202
 Fondane Benjamin 96
 Foucault Michel 7, 8, 37, 48, 50, 193,
 195
 Francuz Piotr 71
 Frankowska-Patrykont Beata 191
 Fredericksen Don 80
 Frege Gottlob 26
 Frère Jean 95
 Freud Sigmund 8, 32, 42, 50, 52, 53,
 61, 62, 63, 64, 73, 74, 89, 145, 150,
 152, 153, 155
 Fromm Erich 73, 194
- Gagey Jacques 204
 Gajcy Tadeusz 197
 Galofaro Francesco 12
 Gałkowski Stanisław 196
 Gandillac Maurice de 189
 Gauss Carl Friedrich 26
 Gens Jean-Claude 203
 Gibbs Robert 169
 Gil Didier 204
 Ginestier Paul 133, 204
 Giroux Daniel 95
 Głaz Adam 195
 Głutkowska-Polniak Alicja 194
 Goethe Johann Wolfgang von 43
 Goszczyńska Mirosława 118, 128, 145,
 146, 170, 185
 Gouhier Henri 189, 204
 Grabowski Artur 191, 192, 193
 Grimm (bracia) 135
 Grzegorzewska Barbara 185
 Guenancia Pierre 203, 204
 Guérin Maurice de 138
 Guillaume Paul 137
 Guillermou Alain 91
 Guillevic Eugène 136
 Gurgul Paulina 195, 196, 197
- Hadamard Jacques Salomon 31
 Hadot Pierre 157
 Hamelin Octave 29, 33
 Hartmann Karl Robert Eduard von 29
 Heidegger Martin 50, 87
 Heisenberg Werner 26
 Henry Michel 172
 Heraklit z Efezu 168
 Hermite Charles 19
 Hieronimus Gilles 10, 204
 Hillman James 77
 Hoffmann Ernst Theodor Amadeus
 105
 Honderich Ted 191
 Horwitz Maksymilian Henryk 26
 Hubert Henri 76
 Hufschmitt Benoît 204
 Hugo Victor 104, 137, 138, 139, 208
 Huguet Edmund 139
 Huysmans Joris-Karl 138
 Hume David 124
 Husserl Edmund 42, 173, 204
 Hyppolite Jean 42, 44, 108
- Ienna Gerardo 12
 Ingarden Roman 42
 Ionesco Marie-France 91
 Iskra-Paczkowska Agnieszka 196
- Jacob Colette 153, 154
 Jacob Max 19
 Jacob Pierre 33
 Janaszczyk Agata 192
 Janion Maria 185
 Jan od Krzyża (właśc. Juan de Yepes
 y Alvarez) 165
 Jaspers Karl 117
 Jean Georges 194
 Jedynek Anna 192
 Jung Carl Gustav 5, 11, 32, 57, 58, 61,
 62, 63, 64, 66, 68, 70, 73, 76, 78, 80,
 81, 82, 83, 85, 87, 88, 89, 135, 152,
 193, 199, 207
- Kaczorowski Jerzy 195
 Kafka Franz 134, 138

- Kamińska Anna 193
 Kąmpka Agnieszka 7, 76, 196
 Kania Ireneusz 91
 Kania Marta Matylda 194
 Kant Immanuel 26, 33, 42, 43, 54, 66, 172
 Kapczyński Mariusz 191
 Karpiński Wojciech 183, 188
 Kartezjusz zob. Descartes René
 Karul Róbert 172, 173, 174, 175
 Karwowska Marzena 8, 194, 195, 196
 Kerényi Károly 81
 Kielak Dorota 195
 Kierkegaard Søren 93, 165, 209
 Kijowski Andrzej 188
 Kiryjow Anna 7, 196
 Kłosińska Krystyna 194
 Kmiecik Andrzej 196
 Kociuba Maciej 185, 190, 192, 195
 Kołakowski Leszek 127, 128
 Komendziński Tadeusz 190
 Konczewska Helena 187
 Kopciński Jacek 191
 Korpanty Jerzy 77
 Kostkiewiczowa Teresa 195
 Kotowicz Zbigniew 204
 Kotowska-Miziniak Joanna (Kotowska Joanna) 132, 169, 195
 Krakowski Jerzy 189
 Krasicki Jan 78, 187, 197
 Krońska Irena 127
 Krukowska Halina 195
 Krzemięń Wiktoria 184
 Kuderowicz Zbigniew 43
 Kuhn Thomas 37
 Kupis Bogdan 89

 Lacan Jacques 53, 74
 Lacroix Jean 161
 La Fontaine Jean de 117, 176, 177
 Lafrance Guy 204
 Lalande André 31, 33
 Lamy Julien 204
 Langevin Paul 28, 31
 Laprus Włodzimierz 27

 Lassus Marie-Pierre 204
 Latour Bruno 35, 74
 Lautréamont (właśc. Isidore Lucien Ducasse) 7, 142, 183
 Lavater Johann Caspar 43
 Lawrence David Herbert 138, 139
 Lecourt Dominique 47, 48, 49, 289, 204, 205
 Leibniz Gottfried Wilhelm 18
 Lekka-Kowalik Agnieszka 192
 Lepenies Wolf 191
 Le Roy Édouard 26, 31, 133, 168, 188
 Le Ru Véronique 133
 Lescure Jean 96, 160, 205
 Leszczyński Damian 7, 26, 38, 40, 41, 49, 85, 114, 186, 192, 193, 194
 Leśmian Bolesław 194
 Leśniak Kazimierz z 127, 130
 Leśniewska Maria 128
 Lévinas Emmanuel 169, 172
 Lévi-Strauss Claude 68, 79, 80
 Lévy-Bruhl Lucien 76
 Libis Jean 5, 9, 11, 87, 91, 93, 166, 199, 203, 204, 205, 208
 Littré Émile 29
 Lorentz Hendrik 21
 Loti Pierre 134, 138

 Łempicki Zygmunt 43
 Łobaczewski Nikołaj 26
 Łoziński Jerzy 191
 Łoziński Romuald 188

M
 Mach Ernst 27, 29
 Madame de Staël (Germaine de Staël, właśc. Anne-Louise Germaine Necker) 208
 Madej Sebastian 193
 Maffesoli Michel 8
 Malewicz Małgorzata 185
 Małczyński Bartosz 194
 Mandiargues André Pieyre de 139, 208
 Mansuy Michel 205
 Margański Janusz 187
 Margolin Jean-Claude 7, 205

- Marion Jean-Luc 171, 172, 173, 179
 Maritain Jacques 30
 Markiewicz Henryk 183, 188
 Markowski Paweł Michał 193
 Marks Karl 50
 Martin Michel-Elie 205
 Maryniarczyk Andrzej 192
 Mason Stephen 31
 Maupassant Guy de 136
 Mauss Marcel 76
 McAllester Mary 170
 MÉRIMÉE Prosper 138
 Merleau-Ponty Maurice 61, 204, 209
 Meyer Lodewijk 128
 Meyerson Émile 20-21, 26, 28, 31, 33, 190
 Michalski Łukasz 195
 Międzyrzecki Artur 128
 Milbrandt Mieczysław 187
 Miodoński Leon 43
 Montaigne Michel de 93
 Morawska Kamila (Dolata Kamila) 5, 8, 11, 12, 37, 78, 80, 155, 187, 194, 197, 208
 Moréas Jean 29
 Moreau Gustave 29
 Morel Pierre-Marie 130, 131
 Myślicki Ignacy 127

 Napiórkowski Kazimierz 27
 Nerval Gérard de 138
 Neumann John von (właśc. János Lajos Neumann) 33
 Nietzsche Friedrich 93, 94, 131, 142
 Nosal Czesław Sławomir 193
 Nouvel Pascal 199, 204, 205
 Novalis (właśc. Georg Philipp Friedrich Freiherr von Hardenberg) 7, 42, 43, 80, 105, 166

 Ochab Maryna (właśc. Maria) 80
 Olejarczyk Anna 195
 Olszewski Witold 127
 Ostwald Wilhelm 29
 Otto Rudolf 88

 Panas Waclaw 189
 Pariente Jean-Claude 205
 Parinaud André 49, 160, 169, 205
 Parker Noël 170
 Partiot Stéphane 6, 12, 123, 169, 199
 Paruit Alain 191
 Pascal Blaise 18, 44
 Pawlak Józef 185, 190
 Pawłowski Jerzy 185, 190
 Peperzak Adriaan T. 169
 Perek Marek 197
 Perrault Charles 135
 Perrot Maryvonne 6, 12, 113, 199, 203, 204, 209
 Pickering Andrew 35
 Pierron Jean-Philippe 10
 Piętak Stanisław 196
 Pillon Jean-Pierre 29
 Pinheiro dos Santos Lúcio Alberto 33, 132
 Pire François 133
 Planck Max 25, 27, 31
 Platon 58, 80, 124
 Ples-Bęben Marta 5, 6, 12, 13, 23, 35, 70, 78, 92, 97, 111, 122, 145, 155, 169, 187, 195, 196, 197, 208
 Poe Edgar Allan 134, 142
 Poincaré Henri 25, 26, 28, 31, 33
 Poirier Jacques 87, 203
 Poirier René 189, 204
 Pomian Krzysztof 80
 Pospisil Karolina 196
 Poulet Georges 161, 195
 Pouliquen Jean-Luc 205
 Proust Marcel 128
 Przyboś Julian 188
 Puvis de Chavannes Pierre 29

 Quillet Pierre 164

 Rabelais François 135
 Rachwalska von Rejchwald Jolanta 77
 Rączka Teresa 194
 Raymond Marcel 195
 Redon Odilon (właśc. Bertrand Jean Redon) 29

- Reichenbach Hans 27
 Reis Nilo Henrique Neves dos 113
 Renan Ernest 29
 Renard Jules 137
 Renault Alain 50
 Renouvier Charles 26, 29
 Reszke Robert 82, 88
 Reverdy Pierre 208
 Rey Abel 28, 29
 Ribemont-Dessaignes Georges 138
 Ribot Théodule-Armand 29
 Ricoeur Paul 52, 80
 Riemann Bernhard 26
 Rilke Rainer Maria 119, 134
 Rimbaud Arthur 29
 Rizo-Patron Eileen 12
 Rodak Magdalena 88
 Rodak Paweł 88
 Rodrigo Pierre 203
 Rogoziński Julian 121, 126, 128, 145,
 164, 186, 191
 Romaines Jules 208
 Rosiek Stanisław 185
 Rosińska Zofia 80
 Rossi Jeanne (Bachelard Jeanne) 160
 Roupnel Gaston 65, 124, 169, 201
 Rousseau Jean-Jacques 101
 Rowiński Cezary 44, 45, 67, 72, 190
 Roy Jean-Pierre 133, 205
 Ruby Christian 133
 Ruskin John 138
 Ruyer Raymond 145

 Sachs Mendel 34
 Saciuk Robert 72
 Saint Pierre Jacques-Henri Bernardin
 de 134
 Sand Georges 138
 Santayana Georges 25
 Sartre Jean-Paul 61, 62, 67, 73, 120,
 136, 137, 139
 Schaettel Marcel 205
 Scholem Gershom 81
 Schopenhauer Arthur 5, 11, 48, 93, 94,
 95, 96, 97, 199, 205

 Schulz Brunon 8, 196
 Sébillot Paul 135
 Senancour Étienne-Jean-Baptiste-Pier-
 re-Ignace Pivert de 138
 Shaffer David R. 35
 Shapin Steven 35
 Siwek Paweł 80
 Skarga Barbara 190, 191
 Skoczylas Joanna 183
 Slavkovský Reginald Adrián 159, 199
 Smith Roch C. 205
 Sobczak Katarzyna 7, 76, 196
 Sokrates 80
 Soustelle Jacques 79
 Spencer Herbert 30
 Spinoza Baruch 127, 128
 Stanisiz Marek 196
 Staszewski Waclaw 27
 Steinbock Anthony J. 167, 168, 169, 179
 Stróżyński Tomasz 55, 80
 Such Jan 191
 Suchorzewska Janina 172
 Szeliga-Ossowska Anna 75, 158
 Szlachcic Krzysztof 7, 193
 Szpikowski Stanisław 27
 Szumlewicz Katarzyna 191
 Szymanowski Adam 159

 Ślusarska Magdalena 195

 Taine Hyppolyte 29
 Tatarkiewicz Anna 39, 102, 150, 164,
 184, 189
 Teske Andrzej Armin 27
 Therrien Vincent 133, 160, 161, 205
 Thiboutot Christian 204
 Thouvenel Éric 13
 Tieck Ludwig 138
 Tiles Mary 162, 163
 Toth Imre 26
 Turlot Ferdinand 95

 Underhill William James 195

 Van Gogh Vincent 117
 Vadée Michel 205

- Valéry Paul 139
Verlaine Paul 29
Vydra Anton 6, 12, 159, 199, 205, 209
Vydrová Jaroslava 159, 199
- Wagner Richard 134, 150
Walter Philippe 8, 9
Wavelet Jean-Michel 13
Weber Eugen 29
Weierstrass Karl 18
Werblowsky Zwi R.J. 81
Węłowska-Rzepa Krystyna 80
Wieliczko-Paluch Karolina 196
Wierusz-Kowalski Jan 90
Wilson Catherine 191
Wirth Jason M. 12
Wiśniewski Janusz 191
Wiśniewski Mikołaj 191
Witkowski Lech 185, 189, 190, 195
Wojnar Irena 184, 185, 188, 189
- Wojtyła Karol 196
Woolf Virginia 138
Woolgar Steve 35
Worms Frédéric 45
Woźniczka Maciej 197
Wunenburger Jean-Jacques 5, 7, 8, 9,
11, 46, 48, 54, 55, 57, 71, 72, 73, 74,
75, 76, 80, 92, 196, 199, 203, 204, 205,
209
- Zamfirescu Vasile Dem 82
Zeidler Paweł 195, 196
Zeidler-Janiszewska Anna 191
Zięba Włodzimierz 195
Zigo Milan 192
Zola Émile 104
- Żeleński Tadeusz (pseud. Boy) 18
Żukowska Kamila 197
Żukowski Bartosz 193

Indeks rzeczowy

- abstrakcja 12, 19, 25, 26, 38, 39, 40, 44, 48, 49, 54, 55, 59, 62, 71, 72, 114, 115, 116, 117, 118, 121, 122, 125, 129
- alchemia 46, 59, 60, 61, 62, 64, 65, 69, 78, 82, 85, 89, 102, 105, 128, 134, 135, 139, 141
- androginia 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 109
- anima – animus* 5, 11, 46, 60, 65, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 89, 91, 92, 102, 161, 164, 199
- antropologia 7, 8, 41, 46, 54, 64, 68, 69, 70, 78, 80, 88, 91, 92, 187, 194, 196, 197, 207
- antropologiczne 5, 11, 38, 41, 52, 53, 54, 57, 62, 74, 75, 76, 77, 80, 195, 196
przeplwy (*trajets anthropologiques*) 8, 67, 69, 75
struktury wyobraźni 8, 71
- antypozytywizm 29, 30
- a priori* 19, 113
- archetypologia 8, 11, 45, 71, 76, 80, 104, 157, 158, 192, 194
- archetyp 11, 63, 64, 65, 69, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 84, 91, 134, 135, 138, 139, 140, 150, 151, 156, 158, 207
- archetypowy 38, 47, 77, 80, 81, 97, 176
obraz 39, 48, 52, 53, 54, 65, 76, 80
- arystotelizm 28, 72, 130
- byt 39, 40, 41, 42, 45, 46, 48, 50, 51, 52, 53, 54, 60, 66, 67, 82, 84, 86, 87, 96, 110, 117, 118, 119, 120, 128, 129, 131, 132, 133, 147, 149, 151, 152, 158, 194, 196
- cięcie epistemologiczne zob. też pęknięcie epistemologiczne, zerwanie epistemologiczne 37, 40, 192
- chwila 42, 69, 77, 118, 119, 121, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 132, 137, 146, 147, 148, 158, 163, 165, 167, 169, 170, 171, 173, 177, 178, 184, 185, 186
wertykalna zob. też czas wertykalny 146
- cogito* 40, 41, 49, 50, 51, 52, 63, 75, 87, 92, 109, 110, 119, 162, 193
kartezjańskie 49, 51, 119
marzyciela 63, 87, 91, 96, 109, 173
poetyckie 173
rozproszone 50
- cogitamus* 110, 162
- coincidentia oppositorum* 88, 89, 90
- czas 6, 12, 26, 27, 28, 30, 40, 41, 42, 43, 50, 60, 65, 66, 75, 79, 86, 96, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 146, 147, 148, 149, 157, 169, 170, 173, 190, 191, 193, 195, 197,
horyzontalny 147, 148, 149

- poetycki (poezji) 147, 169, 170, 173
 wertrykalny 146, 147, 148, 149, 165, 170,
 wyobrazeniowy 169
 czasowość 66, 131, 146, 170

 determinizm 27, 28, 35
 dialektyka 20, 21, 22, 32, 33, 34, 38, 53, 85, 88, 94, 107, 108, 109, 110, 114, 129, 131, 142, 147, 151, 164, 183, 190
 doświadczenie 17, 20, 21, 26, 38, 43, 48, 50, 64, 65, 66, 70, 73, 75, 76, 80, 101, 103, 109, 110, 111, 114, 115, 118, 121, 124, 125, 126, 127, 138, 140, 146, 147, 149, 152, 154, 155, 158, 160, 161, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 195, 197
 metafizyczne 54, 118, 119, 120, 121, 146
 poetyckie 109, 147, 148, 161, 163, 171, 178
 dwupłciowość zob. androginia
 dyskurs 19, 34, 37, 44, 70, 77, 80, 113, 133, 162, 192
 dyskursywność 108, 139, 140
 dyskontynuacjonizm zob. też kontynuacjonizm 8, 31, 40, 41

 ekspresja 95, 108, 141, 146
 artystyczna 54
 literacka 140
 nieświadomości 65
 poetycka 47
 empiryzm 18, 26, 32, 116
 epistemologia 18, 28, 32, 34, 42, 48, 49, 58, 59, 83, 117, 147, 157, 189, 190, 191, 192, 193, 197, 208, 209
 epistemologiczna przeszkoda zob. przeszkoda epistemologiczna
 epistemologiczne zerwanie zob. zerwanie epistemologiczne
 epistemologiczny profil zob. profil epistemologiczny
 era postbachelardowska zob. postbachelardyzm

 estetyka 52, 102, 137, 142, 166, 174, 175, 184, 188, 189, 197, 208, 209

 fantazja 43, 77, 103, 172, 176
 fantazmat 73
 fenomenologia 8, 13, 28, 33, 42, 61, 63, 73, 109, 116, 118, 135, 143, 148, 150, 161, 167, 171, 185, 189, 191, 193, 208, 209
 obrazu 117, 145
 fenomen 53, 164, 171, 173, 179
 fenomenotechnika (*phénoménoteknik*) 27, 34, 35, 109, 116
 filozofia nauki 5, 7, 8, 12, 13, 17, 19, 21, 26, 27, 28, 31, 32, 33, 35, 38, 40, 41, 42, 65, 83, 87, 114, 143, 147, 164, 192, 193, 194, 195, 197, 207
 fizyka 20, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 33, 34, 42, 110, 115, 125, 130, 131
 funkcja irrealności (f. nierealności, f. irrealnego) (*fonction d'irréel*) 72, 85, 96, 97, 139

 geometria 18, 19, 25, 26, 34, 65, 73, 107, 114, 127, 177
 euklidesowa 26, 34, 107
 geometrie nieeuklidesowe 26, 31, 34

 hermeneutyka 53, 58, 72, 87, 88, 190
 hierofania 88

 idealizm 22, 25, 29, 41, 48, 49, 110, 190
 imaginarium 140, 153
 intelekt 22, 42, 43, 44, 47, 48, 53, 67, 84, 91, 104, 147, 164, 172
 intuicja 29, 30, 38, 113, 115, 123, 124, 126, 127, 162, 169, 171
 irracjonalizm 20, 28, 29, 70
 irracjonalność 47, 50, 68, 81, 151
 izomorfizm 75, 79, 133, 138, 141, 142

 jawa 47, 63, 74, 153, 154, 194
 język 20, 26, 30, 45, 52, 53, 54, 63, 65, 79, 97, 102, 111, 141, 159, 163, 166, 167, 171, 174, 178, 179

- kantyzm 28, 29
 kartezyjanizm 13, 28, 45
 kartezyjański 28, 45, 49, 50, 51, 52, 53, 119
 paradygmat 45, 50
 racjonalizm 45
 cogito zob. *cogito*
 kontynuacjonizm zob. też dyskontynuacjonizm 31
 konwencjonalizm 31, 192
 kompleks 74, 82, 105, 135, 138, 141, 151, 156, 165
 Edypa 74
 Empedoklesa 97
 Hoffmanna 105
 Jonasza 134, 135, 138, 141
 Novalisa 166
 konkret (jako przeciwieństwo abstrakcji) 6, 12, 38, 55, 71, 72, 96, 114, 115, 116, 117, 119, 120, 121, 122
 metafizyka konkretna zob. metafizyka
libido 61, 63
 literacki 8, 29, 52, 106, 108, 133, 138, 139, 140, 142, 143, 163, 183, 186, 188, 196, 197, 208
 obraz zob. obraz
 krytyka 32, 141, 161, 183, 188, 194, 208
 teoria 42
 logika 18, 33, 51, 52, 64, 92, 106, 159, 196
 nierzeczywistości 141
logos 20, 51, 52, 53, 82, 91, 208
 marzenie 6, 8, 12, 32, 40, 41, 46, 47, 52, 55, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 68, 69, 74, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 91, 92, 102, 103, 104, 105, 106, 109, 110, 119, 120, 121, 129, 133, 134, 136, 140, 145, 146, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 160, 167, 169, 170, 172, 173, 178, 184, 185, 186, 191, 192, 193, 194, 195, 197
 senne 53, 74, 90, 134
 marzące *cogito* zob. *cogito*
 marzyciel 59, 65, 83, 87, 91, 97, 109, 110, 119, 128, 149, 151, 152, 153, 155, 156, 157, 158, 170, 189, 191, 194
 matematyka 12, 18, 19, 26, 30, 40, 45, 49, 59, 107
 materia 37, 38, 39, 52, 59, 65, 85, 109, 110, 113, 115, 132, 134, 141, 156, 164, 166, 168, 176, 177, 185, 193
 materialna wyobraźnia zob. wyobraźnia
 materialny obraz zob. obraz
 materializm 41, 48, 103, 115
 oniryczny 108
 racjonalny 42, 109
 wyobrażenia 103
 mechanika
 abstrakcyjna 26
 falowa 26
 kwantowa 26, 27
 newtonowska 26, 34
 melancholia 5, 11, 66, 93, 94, 95, 97, 174, 175
 metafizyka 20, 21, 27, 30, 32, 50, 81, 92, 103, 106, 113, 114, 116, 117, 119, 120, 122, 152, 157, 160, 165, 177
 czasu 147
 konkretna (konkretna) 6, 12, 113, 114, 117, 118, 119, 120, 121
 wyobraźni 164
 metafora 46, 55, 61, 79, 102, 105, 107, 108, 132, 136, 138, 139, 140, 141, 142, 153, 155, 162, 169, 192
 miasto naukowe (*cit e scientifique*) (wspólnota naukowa, wspólnota uczonych) 33, 35, 38, 49, 102, 110, 162, 164, 165
 mit 64, 73, 77, 78, 79, 80, 87, 88, 90, 92, 193, 194, 207
 mitologia 67, 68, 77, 78, 87, 88, 89, 90
 myślenie 20, 27, 28, 40, 43, 44, 47, 49, 51, 54, 67, 71, 72, 89, 92, 93, 115, 116, 122, 132, 169, 172, 173, 178
 konceptualne zob. też myślenie
 pojęciowe 168

- obrazowe 45, 71, 72
- symboliczne 46, 71, 90
- pojęciowe 45, 72
- poetyckie 142
- nadracjonalizm (surracjonalizm) 32, 157, 161, 185
- nadświadomość poetycka 46
- nauka 9, 11, 17, 21, 22, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 44, 45, 46, 47, 51, 54, 57, 58, 59, 60, 63, 68, 69, 83, 87, 101, 103, 104, 106, 109, 111, 113, 114, 115, 116, 125, 126, 132, 159, 160, 163, 164, 165, 168, 172, 174, 178, 179, 185, 190, 191, 193, 195, 207, 208
- neokrytycyzm 11, 29
- neotomizm 29, 30
- nicość 73, 96, 166, 167
- niebyt 40, 67, 110
- nieświadomość 29, 40, 41, 47, 49, 50, 51, 53, 55, 62, 63, 65, 66, 67, 74, 76, 78, 80, 82, 83, 84, 85, 151, 152, 194, 196, 197, 207
 - transsubiektywna (zbiorowa) 64, 69, 82, 89, 156
- nieciągłość 19, 26, 27, 32, 34, 40, 96, 124, 125, 126, 129, 131, 147, 169, 192, 195
- noumen (rzecz sama w sobie) 111, 113, 116, 117
 - nougonalny (*le noumène nougonal*) 116, 117
- nowa racjonalność zob. racjonalność
- nowy umysł naukowy 12, 25, 30, 83, 108, 114, 186, 192
- nowy umysł literacki 108, 140, 143
- obiektywność 21, 35, 83, 120, 163, 164
- obiektywizacja 44, 171
- obraz 7, 8, 12, 25, 31, 38, 39, 40, 41, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 51, 52, 54, 55, 58, 60, 62, 63, 64, 69, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 84, 85, 87, 88, 89, 91, 96, 97, 102, 103, 104, 106, 107, 108, 109, 117, 118, 120, 121, 122, 124, 126, 127, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 160, 162, 163, 164, 168, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 179, 187, 188, 194, 195, 196, 197, 207, 208, 209
 - archetypowy 48, 52, 53, 54, 65, 76, 39, 80
 - formalny 135
 - literacki 38, 74, 77, 139, 140, 141, 173, 179
 - materialny 38, 73, 135
 - matrycowy 7, 39, 48, 76, 196, 207
 - mistyczny 154, 156
 - mityczny 7, 76, 196
 - nieświadomy 53, 63, 82
 - pierwotny 74, 76, 77, 118, 140, 141, 147,
 - poetycki 46, 47, 52, 102, 145, 188, 193
- obrazowanie (*imagerie*) 73
- obrazowość 8, 12, 41, 74, 155, 187, 197, 208, 209
- oniryzm 104, 105, 134
- ontologia 40, 88, 95, 166
 - obrazu 46
 - symboliczna 45, 46
- percepcja 52, 62, 67, 71, 73, 117, 125, 130, 140
- pęknięcie epistemologiczne zob. też cięcie epistemologiczne, zerwanie epistemologiczne 103
- podmiot 30, 34, 38, 40, 41, 43, 44, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 62, 67, 83, 121, 126, 129, 140, 154, 155, 156, 164, 172, 192, 208
 - marzący (marzenia) 46, 47, 173
 - poetycki 38, 48, 52
- podmiotowość 41, 49, 50, 52, 53
- podświadomość 40, 134, 135, 136, 137, 138, 141, 150, 170
- poetyka 8, 42, 46, 47, 48, 49, 59, 81, 83, 84, 85, 86, 107, 108, 121, 133, 159,

- 161, 163, 164, 166, 167, 183, 184, 191,
192, 194, 195, 196, 197
marzenia zob. też marzenie
- poezja 32, 37, 38, 39, 41, 42, 44, 46, 50,
54, 59, 83, 87, 102, 106, 107, 114, 117,
118, 138, 142, 143, 145, 146, 147, 148,
149, 163, 164, 165, 170, 171, 173, 174,
178, 191, 193, 196, 208
- poetycki zob. też *cogito*, czas, doświad-
czenie, ekspresja, myślenie 12, 29,
38, 39, 41, 42, 44, 46, 47, 48, 60, 77,
87, 91, 105, 107, 108, 111, 118, 122,
128, 129, 133, 135, 142, 146, 148, 149,
160, 161, 164, 165, 166, 167, 169, 170,
171, 178, 185, 186, 195, 48, 53, 55,
83, 87, 102, 118, 147, 148, 160, 165,
174, 178
obraz zob. obraz
podmiot zob. podmiot
wyobraźnia zob. wyobraźnia
- poznanie 8, 18, 21, 22, 26, 30, 33, 34,
38, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 48, 50, 54,
65, 66, 78, 83, 85, 92, 97, 113, 121,
162, 163, 168, 179, 185, 186, 188, 190,
192, 195
naukowe 10, 26, 27, 32, 33, 34,
35, 40, 48, 49, 52, 54, 55, 65,
161, 192
empiryczne 27
poetyckie 48, 55
- postęp 21, 27, 28, 34, 116
intelektualny 22
naukowy 17, 34
rozumu 33
- postbachelaryzm 44, 45, 80, 192
- pozytywizm 26, 27, 29, 30, 31, 32, 45,
81, 88, 116
- profanum* 88
- profil epistemologiczny 37
- przeniesienie 85, 86
- przestrzeń 8, 12, 26, 27, 30, 42, 43, 47,
50, 52, 87, 88, 90, 102, 105, 121, 123,
125, 128, 132, 146, 149, 150, 151, 152,
157, 158, 164, 173, 183, 184, 192, 193,
196, 197
- przeszkoda epistemologiczna 8, 12,
40, 48, 49, 85, 115, 143, 187, 190, 193,
195, 196
- przyczynowość 27, 28, 147
- psychika (*psyche*, psychizm) 37, 38, 39,
44, 47, 48, 53, 54, 55, 57, 58, 60, 62,
63, 64, 65, 66, 67, 68, 70, 72, 76, 77,
78, 80, 83, 84, 85, 86, 102, 105, 109,
129, 131, 142, 143, 148, 150, 152, 154,
155, 156, 157, 158, 172, 178
- psychoanaliza 25, 32, 33, 42, 53, 60,
61, 67, 72, 89, 104, 108, 119, 134, 135,
136, 142, 145, 150, 152, 160, 166, 167,
183, 188, 193, 194, 196, 207
żywiółów 8, 12, 108, 142, 153,
156, 166, 183, 188
wiedzy obiektywnej (p. pozna-
nia naukowego) 26, 32, 33,
38, 40, 48, 85, 114, 186, 192,
193, 195
klasyczna 78, 134
jungowska 11, 32, 72
- psychologia 12, 39, 58, 61, 62, 65, 71,
75, 77, 78, 82, 83, 84, 85, 88, 102, 153,
155, 156, 187, 197
analityczna 8, 150, 152
głębi 80, 81, 83, 84, 89, 197
- racjonalizm 18, 19, 21, 28, 29, 30, 32,
40, 45, 51, 59, 63, 70, 81, 87, 161, 162,
164, 168, 178, 190
stosowany (*le rationalisme appli-
qué*) 34, 42, 48, 115, 116, 195
kartezyjański 51
- racjonalność 21, 38, 41, 47, 48, 50, 55,
58, 64, 65, 68, 81, 84, 92, 102, 109,
151, 159, 161, 162, 164, 167, 178, 179,
209
nowa 12, 92
otwarta 115
- rektyfikacja 102, 165
- rozum 8, 17, 18, 19, 21, 22, 25, 31, 33,
38, 39, 42, 43, 44, 45, 50, 53, 54, 58,
60, 66, 77, 79, 97, 102, 109, 118, 127,
130, 152, 191, 196
postęp rozumu zob. postęp

- ruch 12, 20, 47, 52, 65, 69, 75, 76, 78,
 80, 109, 119, 121, 125, 130, 131, 146,
 153, 154, 155, 156, 157, 158, 170, 176,
 178
 rytm 41, 42, 50, 79, 119, 131, 132
 rytmanaliza (*la rythmanalyse*) 33, 68,
 109
 rytmologia (*la rythmologie*) 66
 rzecz sama w sobie zob. noumen

sacrum 88
 sen zob. marzenie senne
 scjentyzm 32, 38, 45
 subiektywność 8, 28, 29, 33, 39, 49, 67,
 109, 110, 123, 124, 146, 147, 148, 163,
 168, 174, 178
 sublimacja 61, 75, 76, 132, 140, 141,
 151, 155, 163, 164, 166, 168, 171,
 173, 178
 surracjonalizm zob. nadracjonalizm
 surrealizm 7, 25, 32, 110, 161
 sterowany sen na jawie (*le rêve éveillé
 dirigé*) 153, 154
 strukturalizm 64, 68, 72, 74, 165
 struktury 6, 18, 26, 31, 40, 41, 43, 63,
 64, 65, 68, 69, 74, 76, 77, 79, 88, 96,
 107, 133, 142, 158, 162, 177, 209
 myślowe 27, 28, 40
 obrazów 41, 51, 80
 psychiczne 38, 66, 67, 151, 152
 wyobraźni (wyobrażeniowe, wy-
 obrażenia) 8, 11, 67, 68, 71,
 75, 76, 157
 symbol 9, 18, 45, 46, 55, 60, 67, 73, 75,
 78, 79, 87, 88, 89, 90, 91, 134, 139,
 150, 157, 158, 175, 194, 209
 symboliczne 8, 11, 44, 52, 55, 61, 64,
 67, 68, 92, 150, 157
 myślenie zob. myślenie
 symboliczna ontologia 46, 166
 symboliczna wyobraźnia zob. wy-
 obraźnia
 symbolizacja 45
 symbolizm 138, 166, 194, 208
 symbolika 8, 39, 75, 88, 137, 145, 146,
 149, 151, 152, 153, 174

 świadomość 20, 22, 30, 41, 44, 46, 47,
 49, 50, 51, 52, 53, 55, 62, 63, 73, 80,
 82, 83, 87, 96, 102, 103, 104, 107, 109,
 110, 115, 120, 123, 131, 134, 146, 147,
 152, 154, 155, 158, 162, 192, 196
 wyobrażeniowa 73

 teoria względności 7, 20, 26, 27, 28,
 31, 33, 34
 terapia 66, 69, 75, 146, 153, 154, 156,
 157
 transcendencja 158, 166, 195
 transcendentalny 42, 43, 47, 54, 80,
 84
 trwanie 40, 42, 96, 123, 124, 125, 126,
 127, 128, 129, 130, 131, 132, 146, 147,
 148, 169, 170
 twórczość 28, 60, 64, 88, 90, 102, 106,
 107, 160, 174, 176, 177, 197

 umysł 22, 23, 30, 38, 42, 44, 49, 54, 59,
 60, 67, 71, 72, 74, 77, 80, 114, 115,
 124, 126, 155, 157, 178, 193
 literacki zob. nowy umysł lite-
 racki
 naukowy zob. też nowy umysł
 naukowy 7, 17, 22, 25, 26,
 32, 38, 39, 40, 59, 60, 114, 186,
 192, 193, 195
 przednaukowy 59
 marzyciela 59

 wola 17, 48, 60, 62, 64, 95, 97, 126, 134,
 165, 184
 wspólnota naukowa zob. miasto na-
 ukowe
 wspólnota uczonych zob. miasto na-
 ukowe
 wyobraźnia 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 37,
 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47,
 50, 52, 54, 55, 58, 59, 60, 61, 62, 63,
 64, 65, 66, 67, 68, 69, 71, 72, 73, 74,
 76, 78, 80, 84, 87, 89, 90, 92, 103, 135,
 137, 139, 140, 141, 142, 145, 146, 149,
 150, 152, 153, 154, 157, 161, 163, 164,

- 165, 167, 168, 170, 171, 172, 176, 178,
179, 187, 193, 194, 196, 197, 207, 208
materialna 40, 49, 106, 108, 197
odtwórcza 173
poetycka (w. literacka) 7, 39,
48, 60, 102, 107, 108, 139, 150,
166, 178, 183, 184, 189
twórcza (w. kreacyjna) 8, 42, 44,
49, 65, 139, 176, 188, 191, 196
transcendentalna 42
symboliczna 8, 9, 44, 45, 46, 67,
71, 72, 190
zbiorowa 58, 77
żywiółów 60
wyobraźniowość (*imaginal, mundus ima-*
ginalis) 73, 74
wyobrażenie 5, 8, 11, 22, 37, 38, 39,
44, 45, 48, 52, 57, 59, 60, 61, 64, 67,
68, 69, 70, 71, 73, 74, 75, 76, 78, 79,
80, 81, 83, 87, 91, 103, 109, 117, 146,
151, 152, 156, 157, 158, 192, 194, 197
zasada rzeczywistości 72
zerwanie epistemologiczne zob. też
cięcie epistemologiczne, pęknięcie
epistemologiczne 8, 27, 31, 32, 34,
40, 41, 47
zmysłowość 50, 67, 104
żywiół 8, 12, 37, 38, 60, 61, 64, 68, 74,
75, 94, 105, 106, 133, 139, 142, 153,
156, 160, 194, 195, 196

Gaston Bachelard

Contextes et interprétations

Résumé

La philosophie de Gaston Bachelard réunit deux champs problématiques : l'un se concentre autour de la connaissance scientifique, tandis que l'autre est de saisir l'essentiel de l'imagination poétique. C'est une philosophie intérieurement diversifiée, et ce n'est pas uniquement en raison de la bipolarité ainsi définie, mais également de la multiplicité de références – aussi bien positives que négatives. La pensée de Bachelard se construisait dans le dialogue et dans la polémique avec de nombreuses propositions théoriques. Même les références apparemment positives deviennent ici le point de départ pour la proposition théorique individuelle de Bachelard, conformément à son postulat de « dire toujours non », c'est-à-dire de transgresser ce qui est donné.

L'un des objectifs du présent livre est d'accentuer une partie de ces références dans la discussion avec lesquelles se construisait la philosophie de Bachelard. Dans les articles réunis, on a analysé les relations de ses idées entre autres avec la philosophie de Henri Bergson, Léon Brunschvicg, Arthur Schopenhauer, Carl Gustav Jung et Mircea Eliade. Dans le volume, on a inclus également des articles esquissant les mouvements choisis du bachelardisme, aussi bien dans la dimension institutionnelle qu'avec l'indication des propositions de recherche qui renouent créativement aux constatations bachelardiennes. Outre les articles abordant cette question, on a fourni également une bibliographie des travaux rédigés en polonais consacrés à Bachelard.

Gaston Bachelard

Contexts and interpretations

Summary

Gaston Bachelard's philosophy combines two problem areas: one focuses on scientific cognition, while the other aims to capture the essence of poetic imagination. This is an internally diverse philosophy, not only because of its bi-directionality, but also because of the multiplicity of references, both positive and negative. Bachelard's thought was formed in dialogue and polemics with numerous theoretical approaches. Even seemingly positive references become the starting point for Bachelard's own theoretical approach, in line with his demand to constantly "say no," i.e. to transgress the given.

One of the aims of this volume is to make explicit some of these references in the dialogue with which Bachelard's philosophy was shaped. The articles collected in the book discuss the relationship between his thoughts and the philosophy of Henri Bergson, Léon Brunschvicg, Arthur Schopenhauer, Carl Gustav Jung and Mircea Eliade, among others. The volume also contains articles outlining selected directions in the reception of Bachelard's philosophy, both in the institutional sense and in terms of further research which loosely refers to Bachelard's findings. Apart from the selected articles devoted to the main topic of the volume, the book is accompanied by a bibliography of Polish works devoted to Bachelard.

Redaktor
Gabriela Marszołek

Projekt okładki, stron tytułowych i działowych
Emilia Dajnowicz

Redakcja techniczna
Małgorzata Pleśniar

Korekta
Joanna Zwierzyńska

Łamanie
Alicja Załęcka

Copyright © 2020 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

 <https://orcid.org/0000-0003-4281-9957>

Gaston Bachelard : konteksty i interpretacje /
pod redakcją Marty Ples-Bęben. - Katowice :
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2020

<https://doi.org/10.31261/PN.3957>

ISBN 978-83-226-3894-1
(wersja drukowana)
ISBN 978-83-226-3895-8
(wersja elektroniczna)

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawnictwo@us.edu.pl

Druk i oprawa:
Volumina.pl Daniel Krzanowski
ul. Księcia Witolda 7-9
71-063 Szczecin

Wydanie I. Liczba arkuszy drukarskich: 14,5. Liczba arkuszy wydawniczych: 15,0. Publikację wydrukowano na papierze Alto Creme 90 g vol. 1.5. PN 3957. Cena 59,90 zł (w tym VAT).